

Slovensko gledišče. A. Drama. Slovenske glediške predstave so se pričele letos točno s 1. oktobrom. Videli smo ta dan prvič na našem odru Anzengruberjev igrokaz v 4 dejanjih: „Samski dvor“.

Anzengruber velja za velikega poznavatelja kmečke duše. Jaz tega nisem mogel nikdar prav uvideti in ne uvidevam niti zdaj, ko sem videl njegov „Samski dvor“. Anzengruber ve pač dobro, kako se kretajo kmetje, tudi še, kako govore, ali to, kar govore njegovi kmetje, že ni več pristno kmečko! Da bi živele kje med kmečkim narodom take Francke, kakor je ta v njegovem „Samskem dvoru“ — tako rahločutne in tako krute obenem? — Ne, nikdar! To je že bolehavost, ki bi se nam zdela celo v višjih slojih človeške družbe malo verjetna. Ženska, ako resnično ljubi moža, ne povprašuje kdovekaj po njegovi preteklosti in v svoji ljubezni rada pozabi to, kar je bilo. Še manj možno se nam zdi, da bi ženska poslala moža, po katerem ji je zahrepenelo srce, radi ene same laži vedoma v smrtno nevarnost — takorekoč v gotovo smrt. Baš ta laž bi bila morala biti Francki dokaz, kako zelo jo ljubi njen izvoljenec in kako zelo nerad bi jo izgubil! Značaj Francke se nam zdi torej prisiljen. Res skuša Anzengruber, če se ne motimo, to in ono opravičevati z vzgojo, toda kjer gre za ljubezen, je narava močnejša od vzgoje! Sploh so vse poglobitve osebe v igri precej nenavadni ljudje. Še najbolje risan se nam vidi župnik, dočim je učitelj že prevelik filozof. Iznenaditi mora vsakogar tudi konec igre. Človek pričakuje, da postaneta Francka in njen izvoljenec potem, ko se ta srečno povrne iz smrtne nevarnosti, vendar še mož in žena. Res bi bilo to zelo šablonsko, toda vsa igra sili v to šablono in bi bil tak zaključek vsekakor naravnejši, nego je sedanj. Konec, kakor ga je dal svoji igri Anzengruber, ni nič drugega nego dobro maskiran deus ex machina. Anzengruber je potreboval še končnega efekta in zato mora priti Rezika še o pravem času na malo verjetno idejo, da ponudi svojega otroka Francki. Katera mati si bo odtrgala otroka od prsi ter ga izročila za vedno tuji ženski? V skrajnji sili se zgodi kaj takega, nikdar pa ne vsled takih razmotrivanj, kakor se zgodi tu! — Navzlic temu ne trdim, da bi Anzengruber ne bil dober dramatik. Da ve, kaj spada na oder in kaj učinkuje, o tem ne dvomi nihče. Tudi globok zna biti, samo da ne vedno na pravem mestu!

Ponavljali so „Samski dvor“ 7. oktobra.

Dne 10. oktobra se je uprizoril prvič na našem odru „Dobri sodnik“, burka v 3 dejanjih, francoski spisal Aleks. Bisson.

„Dobri sodnik“ je malo duhovita persiflaža sodniškega stanu z raznimi mogočimi in nemogočimi situacijami in z običajnim zakonolomstvom, ki smo ga vajeni v francoskih igrah. Ker so se pri predstavi ljudje prav pošteno smijali, je burka izpolnila svojo dolžnost; zahtevati kaj drugega od burke, bi bilo — smešno!

V nedeljo dne 15. oktobra smo imeli prvo popoldansko predstavo. Začele so se popoldanske predstave z Govekarjevimi „Rokovnjači“.

Dne 21. oktobra pa smo videli prvič na našem odru igrokaz iz samostanskega življenja v 5 dejanjih, „Bratje sv. Bernarda“, nemški spisal Anton Ohorn, poslovenil Fr. Kobal.

„Bratje sv. Bernarda“ so lepo, resno delo, brez vsiljive tendence, ki pa navzlic temu zadene v živo. Posamezna dejanja so sicer precej monotona, ali pazlji-

vemu poslušalcu pride to komaj do zavesti. Mnogo resničnega in prepričevalnega je v tej drami, in dasi je motiv star, že nečestokrat obdelan, ima drama vendarle velik učinek. To igro bi morali igrati po kmetih! Pisatelj je strogo objektivni. Značajji so dobro risani. Neumevno je samo to, da puste gozdarju zvršiti samomor kar tako meni nič tebi nič in da Pavlov oče tako zelo sili svojega sina v samostan, kjer mu ne more biti v gmočno podporo, dasi sledi iz vsega, ker opazimo na njem, da njemu ni kakor njegovi ženi za dušni, temveč edinole za telesni blagor. — Tudi njegova smrt ob koncu igre je odveč. Med „Brati sv. Bernarda“, ki jih srečujemo v tej drami, je tako lepo število vrlih mož, da ne razumemo, česa se je bala cenzura. Vsekakor nas je ta dramska predstava izmed vseh letošnjih doslej najbolj zadovoljila!

V dramskem igralskem osebju se od lani na letos ni mnogo izpremenilo. Da sta iznova angažirana gospod Lier in gospa Kreisova, pomeni lepo pridobitev za naš oder, dasi se nam glede zadnje dozdeva, kakor bi bila nekoliko opešala. No, mogoče, da se od vlog, v katerih je dozdej nastopila, nobena ni prav prilegala njenemu temperamentu. Gospo Kreisovo smo poznali v prejšnjih časih kot krepko, kvišku stremečo umetnico! Vederemo! — Lepo napreduje gospod Nučič. — Pri drugih igralskih močeh dosedaj nismo imeli prilike doznati, da bi se bile dvignile nad dosedanji nivó.

B. Opera. Opernih predstav smo imeli do tedaj, ko zaključujemo to poročilo, šest, in sicer so peli dne 3., 5. in 15. oktobra Lortzingovo slavnoznano opero „Car in tesar“, dne 17., 19. in 24. oktobra pa P. Čajkovskega veliko opero „Pikova dama“.

Čuditi se je skoro, da je prišel „Car in tesar“ tako pozno na naš oder. Opera je polna svežih, tudi laškemu ušesu dostopnih melodij in zagotovljeno ji je torej vedno hvaležno občinstvo. Označba „komična opera“ je docela opravičena, dasi se komika razodeva bolj v glasbi nego v dejanju. Da je znal biti Lortzing tudi globok, izpričuje carjeva pesem „Le z žezlom in krono“, ki peta, kakor se je pela pri nas, pretresa srce.

„Pikova dama“ je imenitno glasbeno delo, polno scenskih in glasbenih efektov, ter zasluži, da izpregovori o njej v našem listu strokovnjak. Ocena nam je obljubljena in jo prinesemo v prihodnji številki.

Dr. Zbašnik.

„Otroci solnca“ se imenuje nova drama Maksima Gorkega, ki jo uprizore kmalu v „Umetniškem gledišču“ v Moskvi. „Otroci solnca“, to so po mnenju pisatelja umetniki in „aristokrati misli“, ljudje, rojeni ne za vsakdanje življenje, ampak za nenavadna, vzvišena stremjenja. Glavni osebi v drami sta umetnik in učenjak = profesor. Prvi priznava v življenju samo krasoto, drugi — le resnico, in v tem se ločijo njiju nazori o življenju, kar je glavna vez drame . . .

Rad. P—n.

Med revijami

„Učiteljska Zora“ se zove nov list, ki je začel izhajati z dnem 1. oktobra v Mostaru kot glasilo hrvatskih in srbskih učiteljev. Urednik listu je A. Jukić.

„Dan“. S 1. septembrom (star. kol.) je pričela v Sarajevu izhajati mesečna revija kulturno-politične vsebine pod uredništvom gg. Save Miladinovića, dr. Lazarja Dimitrijevića in Pavla Lagarića. Zastopala bo interese Srbov v okupiranih deželah,